

Odpust' nám, Bandero, měl jsi pravdu!

forum24.cz/odpust-nam-bandero-mel-ysi-pravdu-2

Pomník Stepana Bandery v ukrajinském Ternopilu

FOTO: Mykola Vasylechko / Wikimedia Commons (volné dílo)

David Svoboda

Týdeník FORUM 8. 8. 2023

NOVÁ ORIENTACE / Týdeník FORUM slaví dva roky existence. U této příležitosti přinášíme některé texty v plném znění – například tento z června 2022. Osmdesát let od hitlerovských výbojů se u hranic sjednocené Evropy jeden stát sápe po druhém, aby ho vymazal z mapy a jeho většinový národ zbavil identity. Evropská unie je triumfalistickou stavbou osvětleného

pokroku, stavbou kosmopolitismu, který chce přemoci kmenové partikularismy. Nyní na zdi té stavby cáká z bezprostřední blízkosti krev a Západ je v šoku.

Šok vyvolal celou škálu gest a kroků ve prospěch smrtelně ohrožené Ukrajiny. Jde o pudovou reakci přítomného okamžiku, která nás dělá lidštějšími pokaždé, kdy čelíme zjevnému zlu. Přitom je zřejmé, že západní oči v tom, co se děje v zemi na Dněpru, stále chtějí vidět něco jiného, než by měly: živelní pohromu, nikoli historické drama.

Taková normální pohroma?

Ovšem živelní pohroma za sebou nemá strukturovaný příběh; není výslednicí lidských emocí a představ o světě – tedy něčeho, co od nás vyžaduje promyšlenou odpověď. Stává se naráz a jakoby z ničeho, vyžaduje konání a ne přemýšlení.

Veřejné hlasy ve staré Evropě v reakci na ruskou agresi prozrazují upřímné morální pohnutí, avšak nic nenasvědčuje tomu, že by tento prožívaný otřes vedl k přehodnocení zažitých hledisek a odolných klišé, v jejichž rámci vnímá starý kontinent historické osudy Ukrajinců a legitimitu jejich politických snah ve 20. století. Pohotovost Ukrajinců k obraně zkomplikovala staré Evropě život, protože na životaschopnost jejich země by si před třemi měsíci nikdo nevsadil.

Dále čtěte

Vladimír Mišík: Nikomu bych nepřál, aby slyšel hvízdát kulky nad hlavou

---

ROZHOVOR / Tento měsíc uplynou dva roky od prvního vydání Týdeníku FORUM. Každý den proto budou...

Hrůzy války pak zajistily Ukrajincům jakousi dočasnou blahosklonnost: Nemusejí se za svou srdnatost, s níž chrání svět před ruskou pohromou, omlouvat. Vůči jejich kolektivní psyché a politickým tradicím, které jim vždy dodávaly sílu v zápasech s okupanty, však v západní rozpravě stále přežívá ostražitý odstup. V paradoxním pokřiveném zrcadle je pro mnohé Rusko stále tak trochu žádaný partner, který až letos v únoru překročil meze přijatelného, zatímco Ukrajina se jeví jako odvěké eldorádo krajností, jehož historická zkušenost nemá Západu co nabídnout.

Zbraně nejsou všechno

Rusko se ale nestalo Ruskem teprve před třemi měsíci, právě jako Ukrajina nezačala být nevinnou obětí a strážkyní západního étosu až díky nejnovější Putinově agresi. Bylo to jasné už dlouhých osm let mezi současnou válkou a ukrajinskou Revolucí důstojnosti. Bylo to jasné vlastně mnohem déle, jen nyní se to projevilo naplno: Každá z těchto zemí zosobňuje protikladný civilizační koncept, přičemž oba koncepty hrály v evropském 20. století stěžejní roli.

Na Ukrajině spolu válčí idea ruského imperialismu a ukrajinský nacionalismus. Pokud prohraje ruský imperialismus, promění se brzy i územní podoba a status Ruska jako geopolitického aktéra. A zřejmě se to osudově projeví i na atmosféře v západní i české společnosti, protože s krachem putinismu mohou fatálně oslabit i globální populistická hnutí, na jejichž růst měla Moskva nezanedbatelný vliv. Pokud bude poražen ukrajinský nacionalismus – a tedy Ukrajina jako taková – do několika let ovládne celý svět vlna triumfujícího extremismu s Ruskem v zádech.

Pokud je tento historicko-civilizační rozměr celé věci opomíjen z indolence, má to za následek nebezpečně mylný politický úsudek. Pokud toto opomenutí vyvěrá z opovržení věčně rebelující Ukrajinou, může to sloužit jako záminka k těm nejšpinavějším mocenským dohodám. Ať tak či onak, v karikované podobě se to projevuje

například starostí, aby Putina případná porážka na Ukrajině moc nebolela (v současnosti se o to snaží německá, francouzská a italská diplomacie).

Dále čtěte

Nový Týdeník FORUM upozorňuje na jeden takový nešvar: na výběrovou rusofobii

---

Nový Týdeník FORUM si všiml tanců kolem pražského koncertu ruské zpěvačky Anny Netrebko. Jeho organizátoři volají po veřejné diskuzi, ale...

O to, aby válka bolela méně Ukrajince, se v Evropě a zámoří starají vydatné zbrojní dodávky, nikoli však ti, kdo ani po 24. únoru nepřestali vidět v ukrajinských „pomnících Banderovi“ a „neonacitech z Azova“ problém souměřitelný s Putinovými zvěrstvy. Hlas těchto početných komentátorů, ať již z odborné, nebo laické sféry, je ve veřejné rozpravě patrný dlouhodobě a jako takový charakterizuje atmosféru lépe než vlna solidarity, která jako náhlý spontánní jev může časem opadnout.

Odložená inventura

Na daném stavu se podepsalo množství novinářů a expertů západních akademických institucí, kteří přistupují k ukrajinskému osvobozeneckému hnutí 20. století způsobem, jako by bylo imanentně antidemokratické a tíhnoucí ke krutosti. Jejich odborná sdělení stereotypně pracují s obraty jako „kolaborace s nacisty“, „podíl na holocaustu“, „etnické čištění“, „zvěrstva“ a ilustrují, s jakou

lehkostí se sklon ke stádnosti a konformismu prosazuje právě mezi učenci. Až čas napoví, nakolik mohly na jejich práci působit kremelské vlivy s cílem pošpinit jeden národní projekt, jak se již ve dvou případech známějších jmen ukazuje.

Je třeba začít odsud: Evropští populisté a krajní pravice se často hlásí ke svým extremistickým vzorům meziválečné éry. Výjimkou, která se inspiruje krajním nacionalismem dvacátých až čtyřicátých let, a přitom vyznává hodnoty západní demokracie, je právě současný ukrajinský patriotismus, kterému Putin v roce 2014 vyhlásil válku. Bez živého odkazu a symboliky někdejšího radikálního ukrajinského nacionalismu a s ním spojených osobností a pojmů jako Stepan Bandera, Roman Šuচেvyч a Ukrajinská povstalecká armáda čili UPA, které jsou u západních liberálů na indexu, by totiž dnešní Ukrajina postrádala část svého morálního mobilizačního potenciálu proti hrozbě, jaké od roku 1945 nečelila žádná země v Evropě.

Minulost v mytologizované, tedy přikrášlené a někdy i na hlavu převrácené podobě často pomáhá současníkům překonávat tíživé nesnáze. Kritici zmíněného ukrajinského bojovného nacionalismu tradičně Ukrajincům vyčítají, že z něj vyretušovali jeho krvavé hříchy. To, čemu dnes země na Dněpru čelí, však dokládá, že jeho druhou, „neretušovanou“ stránku, si ukrajinští obránci nemusejí nijak přibarvovat. Vědí lépe než kdo jiný, že heroický boj UPA, u nás s neuctivou důsledností nazývané „banderovci“, byl jednou z etap jejich odboje proti genocidní nadvládě Moskvy. Ačkoli je Putinův režim jiný než ten sovětský, to, co Ukrajincům uchystal, se neliší od pohrom, jaké na ně seslal stalinismus. Kdo si dnes ještě troufne říci, že v tom podstatném byl étos „banderovců“ (i některých jejich ukrajinských konkurentů) scestný, fanatický a utopický?

Dále čtěte

Jiří Havelka: Rusové útočí na hranici našeho světa

Jiří Havelka (41), „považovaný za jednu z nejpozoruhodnějších postav českého divadla posledních let, si před třemi lety odskočil k...

Ano, ukrajinští nacionalisté spáchali také hrozné zločiny. Ponížení z rukou odvěkých polských rivalů prožívali se stejným rozhořčením jako dopady sovětského teroru na miliony svých krajanů a právě nevinní Poláci na západní Ukrajině to měli pocítit. To je jejich těžkým hříchem a pobídkou k pokání. Avšak je velký rozdíl, řekneme-li: Banderovci byli zločinci, ač jim nelze odepřít hrdinské skutky, nebo konstatujeme-li, že: Banderovci byli hrdinové, ač jim nelze odepřít i spáchání zločinů. Se Sověty měřila UPA síly mnohem déle než s kýmoli jiným. Druhé modelové tvrzení proto včleňuje militantní tradici jednoho evropského národa do dlouhé řady podobných jevů v dějinách lidstva, kdy se legitimní osvobozenecká hnutí ve svém zápalu uchýlovala k odsouzeníhodným činům.

Svrchu napsané nemá být pouhou úlitbou diktovanou solidaritou s napadenou zemí. Nechce se tu říci nic jiného, než že bojovníci předešlých generací, ať už Symon Petljura, Taras Borovec nebo Roman Šuচেvyč, tvořili souvislou tradici odpovídající instinktům národa, který svého nepřítele odhadl lépe než země bez zkušenosti se sovětskou nadvládou, a že to, co se děje dnes, je pouze zpětným potvrzením morální oprávněnosti jejich zápasu.

Historici by si proto měli pospíšet s důkladnou inventurou některých - pohledů na věc. Minulost je neustále otevřena přehodnocování, tak jak se nám svět mění před očima a posouvá naši historickou optiku. Heslu „Sláva Ukrajině“, které nedávno ještě vlivní a grantově zabezpečené historici absurdně ztotožňovali s meziválečnou fašizující pravicí, se přes noc dostalo zasloužené popularity v zahraničí. Současné Polsko, které svému východnímu sousedu navzdory válečnému stavu, v němž se od roku 2014 nacházel, v minulých letech neoblomně zazlívalo kult UPA a „pomníky Banderovi“, dnes Ukrajince obětavě podporuje. Moc dobře ví, ač to nikdy nepřizná, že obrovský nárůst oblíbenosti těchto hrdinů nově i ve východních a jihovýchodních oblastech Ukrajiny, podbarvuje vzepětí, na němž teď závisí bezpečí celé střední Evropy. A že Kaczyński prohrává v přímém přenosu s Jerzym Giedroycem – polským exilovým intelektuálem, který ve svém životním díle podmiňoval svobodu Polska svobodou Ukrajiny.

Čechům by pro změnu slušelo definitivní opuštění názoru, který poválečné tažení proti „banderovcům“ na našem území ospravedlňuje nutností bránit suverenitu naší republiky před „řádícími bandami“: Je-li řeč o pozdně benešovském Československu, pak šlo o suverenitu králíka v čelistech sovětského hroznýše a bojovníci UPA na to Čechy a Slováky marně upozorňovali.

Jenom ne nacismus

Kontaminace našeho historického povědomí sovětsko-ruskými vlivy o sobě dává vědět také tím, jak je zpochybňována morální bezúhonnost oddílu speciálního nasazení Národní gardy Ukrajiny Azov (převzal v tom štafetu po kdysi stejně démonizovaném Pravém sektoru), jednotky donedávna bránící obležený Mariupol. Je až neskutečné, jakou pozornost budí ideologie – takto údajný „nacismus“ – k níž se má hlásit zanedbatelná, zato nejstatečnější část obránců decimované země. Dokud nebudeme mít důkazy, že

jejich hrdinství mělo sloužit obnovení nacionálně socialistického panství nad východní Evropou či rasové diskriminaci, je jakýkoli poukaz na politické krédo těchto bojovníků nadbytečný a ahistoricky stupidní. Jejich soukromý ideologický vkus nemá v souvislosti probíhajících jatek větší roli než talisman na krku nebo plyšový méďa na polním lůžku.

Tolik ke světonázoru těch, kdo se statečně bránili a nyní je v ruském zajetí čeká martyrium, které většina nepřežije. Mezitím světonázor útočníka páchajícího před našimi zraky genocidu nepodléhá žádnému alarmujícímu rozboru. Ideologie dnešního Ruska se přechází mávnutím ruky jako spontánní životní projev velmoci hlásící se o svůj přirozený nárok na respekt – projev, který k Rusku tak nějak už patří. Výstižné, shrnující kódy mají přitom svou nepostradatelnou účinnost, kde jedno slovo vydá za dlouhé traktáty.

Pouze ojedinělí akademici nadaní intuicí a pozorovacím talentem vnášejí ve vztahu k Putinovu režimu do debaty pojem „fašismus“. Odborné práce západního akademického mainstreamu sice tímto slovem nešetří na adresu ukrajinských nacionalistů v minulosti, podobnou důslednost směrem k dnešnímu Rusku přitom aby jeden pohledal. Snad je to tím, že ztotožnit Rusko s fašismem by jeho početné globální komplice všech politických odstínů (státníky, vědce, osobnosti kultury) vystavilo nesnesitelné morální kocovině. Západ, uvízlý ve stereotypech právě končící éry, bude muset vzít dříve nebo později na vědomí, že dnes jej před skutečným fašismem z Ruska brání ukrajinští „banderovci“.

Dva prapory vedle sebe

Vyrovnění s vlastními předsudky bude proto nutně obnášet také nové zacházení s pojmem ukrajinského nacionalismu. Moskvě se dlouhodobě dařilo utvrzovat světovou veřejnost v tom, že ukrajinské demokratické hnutí počínaje oranžovou revolucí je kontaminováno krajně pravicovými vlivy, a ani po 24. únoru 2022 nepřestalo na Ukrajině ulpívat otravné stigma, že za její národní suverenitu bojují

valnou měrou extremisté a šovinisté. Část kulturní levice, západní neonacisté, okamurovské kanálie i například nemálo českých Romů se dojemně shodují, že před ukrajinskými „banderovci“ je nutno mít se řádně na pozoru, třebaže hynou v plamenech mimořádně brutální ruské agrese.

Obyvatelům etnicky vyčištěné střední Evropy uniká jeden důležitý rys současného ukrajinského nacionalismu. Je ze zásady pluralitní, chcete-li inkluzivní, oproštěný od etnocentrismu jednoho kmenového národa. Nemůže si takový luxus dovolit, protože Ukrajina byla od věků jednou z nejpestřejších cel ruského „žaláře“, a třebaže druhá světová válka se svými hrůzami její etnickou pestrost značně ohoblovala, nestala se ze země podobná laboratoř národnostní homogenity jako z českých zemí a Polska. K „banderovcům“ se začali – na zlost ruské propagandě – od roku 2014 hlásit i ukrajinští Rusové, symbolika této radikální tradice vzala pod svá ochranná křídla i krymské Tatary, nic nenamítá ani židovská komunita. Západní Ukrajina vykazuje mimořádně vysoké hodnoty sympatií k Polákům, které jdou proti její historické zkušenosti, ruština je dodnes ve značné části země dominantní, úroveň antisemitismu je podle mezinárodních průzkumů neporovnatelně nižší než v Německu, Francii nebo Polsku.

Ukrajinci tuto tolerantnost vydatně vyvažují jinými zápornými vlastnostmi. Ty ale ohrožují je samotné a nejsou na export. „Proexportní“ je ovšem hluboká krize evropského projektu. Opovržení, jemuž je dnes v prostředí západních liberálů vystaven nacionalismus, je dozvukem postmoderny a víry, že dějiny míří ke svému šťastnému rozuzlení. Souvisí také s tím, že blahobytné společnosti nejsou ochotny své země bránit. Pokud se však dnes národní sobectví dere někde do popředí, je to na západ od Užhorodu, v Mekce vítězoslavného univerzalizmu, oceněné před deseti lety Nobelovou cenou míru.

Blahobytná část Evropské unie, o níž je tu řeč, odolávala odpudivé tváři nacionalismu, dokud o nic nešlo. Teď je v pokušení jí podlehnout, nanejvýš ji učinit méně nápadnou. Cynická německá hra s pacifistickými hesly ústící do Scholzovy sabotáže zbrojních dodávek Kyjevu, perfidní francouzská a italská diplomacie hledící usmířit Moskvu na účet Ukrajiny, otevřená maďarská kolaborace s Ruskem, ale bohužel i všeobecně nedůsledný odklon od obchodování s Putinem – to vše způsobuje, že zápas mezi národním egoismem a lidskostí je v „antinacionalistické“ unii znepokojivě vyrovnaný.

Oč upřímněji se tu projevuje od evropských bran odháněný „ukrajinský nacionalismus“! Odráží nálady ohrožené populace, nezotročuje jiné, ale zotročení se brání, a především jednou nohou stojí v poli evropských hodnot. Na Majdanu jej vedle „neblaze proslulých“ rudočerných praporů charakterizovaly i prapory s dvanácti hvězdami v modrém poli, prapory Evropy. Také Evropa drží dva prapory. Ten jeden jmenovaný sdílí s Euromajdanem. Na druhém zatím není nic a roste obava, co na něj přibude.

Prosíme podpořte nezávislou žurnalistiku

Smyslem Svobodného fóra a deníku FORUM 24 je přispívat ke kontrole politické i ekonomické moci a bránit svobodné prostředí v České republice. Abychom pro Vás mohli nadále pracovat, potřebujeme nutně Vaši pomoc.

Váš finanční dar můžete zaslat na tento sbírkový účet:
4095439339/0800

Prosíme, informujte nás o Vašich finančních darech na mailu **freeczechmedia@gmail.com**.

Free Czech Media Sdružení na podporu nezávislé žurnalistiky

QR Platba

